

LUNDS UNIVERSITET

Medicinska fakulteten

Institutionen för hälsa, vård och samhälle

Avdelningen för arbetsterapi och gerontologi

Ensamkommande flyktingbarn

En studie om ungdomars aktiviteter i vardagen

Författare: Sofia Johansson

Handledare: Maria Haak

December 2010

Kandidatuppsats

Adress: Avdelningen för arbetsterapi och gerontologi, Box 157, S-221 00 Lund

LUNDS UNIVERSITET

Medicinska fakulteten

Institutionen för hälsa, vård och samhälle

Avdelningen för arbetsterapi och gerontologi

23 december 2010

Ensamkommande flyktingbarn

En studie om ungdomars aktiviteter i vardagen

Sofia Johansson

Bakgrund: Det finns en ökande grupp i Sverige för arbetsterapin att arbeta för, de ensamkommande flyktingbarnen. Under de senaste 10 åren har antalet ensamkommande flyktingbarn ökat från några hundra stycken till idag ca 3000 per år. Flykten innebär förluster av vardagliga aktiviteter som innefattar familjer, vänner, skola, fritid och de miljöer där dessa utförs. Vid ankomsten till Sverige blir ungdomarna placerade på ett boende. Vilka aktiviteter ungdomarna ägnar sig åt här den första tiden är tämligen okänt och lite finns att finna inom forskningen. Vanligast är studier som gjorts flera år efter ankomsten och av professioner som inte är arbetsterapeutiska. Det finns därför ett behov av vidare forskning då arbetsterapins fokus är aktiviteter. Gruppen är för övrigt förhållandevis okänd för oss arbetsterapeuter att arbeta med. *Syfte:* Syftet med studien var att undersöka ensamkommande flyktingbarns aktiviteter i vardagen, hur mycket tid man lägger på vilka aktiviteter samt hur meningsfulla aktiviteterna är. *Metod:* Utifrån ett kvalitativt perspektiv genom en aktivitetsdagbok har 4 ungdomar under två dagar beskrivit sin vardag. Innehållsanalysen gjordes utifrån kategorier i aktivitetsdagboken. *Resultat:* Tidsgrafer visar på att majoriteten har liknande aktiviteter som bl.a. är att sova, äta, gå i skolan, skoluppgifter, biblioteksbesök, TV-tittande och att be. Aktiviteterna görs mestadels ensam, med en kompis/vän eller med flera kompisar/vänner. *Diskussion:* Här beskrivs aktiviteterna och meningsfullheten ur ett socialt-, ekonomisk- och hälsomässigt sammanhang vad gäller person/ungdom, aktivitet och miljö.

Nyckelord: Ensamkommande flyktingbarn, meningsfullhet, vardagsaktiviteter, aktivitetsdagbok

Kandidatuppsats

Avdelningen för arbetsterapi och gerontologi, Box 157, S-221 00 Lund

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING	1
BAKGRUND	1
Ensamkommande flyktingbarn	1
<i>Flykten och Mottagandet</i>	2
<i>Det gemensamma ansvaret</i>	2
<i>Boendet</i>	3
Aktivitet	4
<i>Tidsanvändning</i>	5
<i>Betydelse av meningsfullhet i aktivitet</i>	5
Tidigare forskning inom området	6
SYFTE	9
METOD	9
Urvalsförfarande	9
Procedur	10
Metod för insamling av information	10
Analysmetod/modell	11
<i>Tidsgeografi</i>	11
<i>Individbana</i>	12
Etiska aspekter	12
<i>Etiska principer</i>	13
<i>Konfidentialitet</i>	13
<i>Informationsbrev och Samtyckesblankett</i>	14
RESULTAT	14
Respondent A, graf	15
Respondent A, text	15
Respondent B, graf	17
Respondent B, text	17
Respondent C, graf	19
Respondent C, text	20
Respondent D, graf	21
Respondent D, text	22
DISKUSSION	23
Resultatdiskussion	23
Metoddiskussion	26
<i>Framtida forskning</i>	28
<i>Konklusion</i>	28
REFERENSER	29
BILAGOR	34-37

Inledning

Det finns en ökande grupp i Sverige för arbetsterapin att arbeta för, de ensamkommande flyktingbarnen. Gruppen är förhållandevis okänd för oss arbetsterapeuter att arbeta med. De senaste tio åren har visat på en ökning av ensamkommande flyktingbarn från ca 500 individer om året till idag nästan 3000 ensamkommande flyktingbarn. Det är barn och ungdomar som förlorat hem, saker, familj, skola, identitet, värden och vanor. Förlusten av vardagens aktiviteter kan leda till utanförskap och obalans i vardagen. Risken för ohälsa är stor om meningsfullheten uteblir.

Bakgrund

Ensamkommande flyktingbarn

Enligt FN:s flyktingkonvention är flyktingar människor som har flytt från sina länder på grund av välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, religion, nationalitet, politisk uppfattning eller tillhörighet till viss samhällsgrupp, och som inte kan eller vill återvända till hemlandet (UNRIC, 2010).

Idag befinner sig nästan 40 miljoner människor på flykt i världen (Amnesty, 2010). Av dessa är närmare 20 miljoner barn som flyr tillsammans med sina föräldrar eller släktingar. Det finns också en grupp barn som ensamma flyr till ett nytt land (UNICEF, 2010). Som ensamkommande flyktingbarn räknas den som anländer utan föräldrar eller utan någon som kan anses företräda föräldrarnas ställe eller efter ankomsten står utan ställföreträdare (Huemer, Karnik, Voelkl-Kernstock, Granditsch, Dervic, Friedrich & Steiner, 2009 & Hesse, 2009).

Under de senaste tio åren har det skett en markant ökning av antalet ensamkommande flyktingbarn till Sverige. 2002 sökte ca 500 barn och ungdomar asyl. 2009 var antalet sökande 2250 stycken och i april i år 2010 var siffran av mottagna ansökningar 719 stycken. Antalet barn och ungdomar som önskar fristad i Sverige förväntas stiga till omkring 3000 innan årets slut (Migrationsverket, 2010a). Att vara barn räknas den som är under 18 år (Huemer et al.

(2009). Under barndomsåren infinner sig även perioden av att vara ungdom. I Sverige ser denna gräns olika ut beroende på i vilken kommun individen bor i. Åldern man talar om är 13-18 år men det finns även kommuner som sätter både lägre och högre åldersgränser (UNHCR, 2010).

Många av barnen och ungdomarna som kommer har en svår bakgrund med erfarenheter från landet de flytt ifrån men också från flykten till det nya landet. Många har upplevelser av traumatisk karaktär. Det är främst unga pojkar som tvingas fly undan militära situationer, främst pojkar från Irak, Somalia och Afghanistan (Barnombudsmannen, 2010 & Hessle, 2009). Orsakerna till barnens flykt är många, det kan vara krig, våld och övergrepp. Ett antal flyr på grund av sin egen eller familjens politiska aktivitet, social misär, familj eller hederskonflikter för att undvika tvångsäktenskap (Barnens bästa Främst, 2009), men även förföljelse, hot och våld, väpnade konflikter, en önskan om bättre livsvillkor i ett annat land samt krig och väpnade konflikter (Hessle, 2009). Reaktioner på flykt kan te sig olika beroende på vilka upplevelser barnet hade. Det är inte ovanligt med symtom som koncentrationssvårigheter, sömnsvårigheter, aptitlöshet, ångest och depressioner (Brendler-Lindqvist, 2004).

Flykten och Mottagandet

I EU är det Dublinförordningen (Europa, 2010) som styr gällande vilket land som ansvarar för var en asylsökning sker, den gäller både vuxna som barn. Regeln gäller för länder inom EU, Island, Norge, Schweiz och Liechtenstein (Migrationsverket, 2010b). Det innebär att det land som först mottagit en person är ansvarig för en prövning. (Barnets Bästa Främst, 2010). Regeln syfte är att alla länder ska ha en gemensam asylpolitik som ska effektivisera mellan medlemsstaterna och att ärenden inte ska behandlas i mer än ett land (Tema Asyl, 2003). För barnet innebär det att denne inte själv kan välja i vilken av de olika medlemsstater som asyl kan sökas (Migrationsverket, 2010b).

Det gemensamma ansvaret

Barn som kommer ensamma till Sverige har samma rättigheter som alla andra barn, ett bra hem, möjligheter till skolgång och en meningsfull vardag (Barnombudsmannen, 2010.) I Sverige finns ett gemensamt ansvar för dessa barn med omhändertagande från Migrationsverket, Kommuner, Landsting och Socialstyrelsen samt frivilliga organisationer som exempelvis Rädda Barnen och Röda Korset (Hessle 2009 & Migrationsverket, 2010c).

Migrationsverket ansvarar för innehåll som bl.a. berör att ta emot och pröva för asylansökan, åldersbedömning, ekonomiska frågor, återvändande och kommunanvisning .m.m.

Asylansökan regleras genom *Utlänningslag* SFS, 2005:716) om vem som har rätt att få skydd i Sverige. Överenskommelser görs med kommuner enligt (Migrationsverket, 2010c) *Lagen om mottagande av asylsökande m.fl.* (SFS, 1994:137) som syftar till att man vill förbättra mottagandet av ensamkommande barn och vart de ska bo. Att kommunen blir ansvarig motiveras med att kompetens, erfarenhet och bemötande av barnen finns inom kommunens socialtjänst (Migrationsverket, 2010c) som beskrivs i Socialtjänstlagen (SFS, 2001:453, kap 2, 2§). Kommunen ansvarar även för att en god man beviljas enligt *Lagen om god man för ensamkommande barn* (SFS 2005:429) samt ser till att barnet får skolundervisning. Oavsett om barnet stannar i landet eller ej är utvecklande verksamhet av betydelse.

Landstinget ansvarar för barnets hälso-, tand och sjukvård enligt *Lagen om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl.* (SFS, 2008:344). Vården innebär såväl den psykiska som fysiska hälsan. Socialstyrelsen ansvarar för att kommuner och landsting följer de lagar och regler som finns gällande god hälsa, social välfärd, omsorg. (Migrationsverket, 2010c). Även Röda Korset är en organisation som finns till för de ensamkommande flyktingbarnen (Hessle, 2009). Det man bland annat kan bistå med här är aktiviteter i samhället då kommuners bidrag som oftast endast täcker boende och utbildning. Beroende på var man bor har Röda Korset olika aktiviteter som kan engagera barn och ungdomar. I Stockholmområdet har man till exempel fritidsaktiviteter som fotbollsturnering, bowling, teater mm. På så vis blir individerna en del av ett sammanhang som är av betydelse då det är något som även svenska barn och ungdomar gör (Drivkraft, 2009).

Boende

Idag ansvarar till största del våra kommuner för mottagandet av ensamkommande barn och ungdomar. Kommunen ansvarar för att reda ut barnets behov och att besluta om ett lämpligt boende. Det kan vara boende i kommunens egen regi, boenden som drivs av privata underentreprenörer, placeras hos en släkting eller i familjehem (Socialstyrelsen, 2007). Det är kommunerna som ska se till att ensamkommande barn har någonstans att bo. Oftast hamnar de i transitboenden, ungdomsboenden, permanent uppehållstillstånd boenden (PUT boenden) eller i familjehem. Barnen kan ansöka om att få bo hos släktingar i ett s.k. "eget boende" (EBO) under väntetiden för uppehållstillstånd, men för det måste barnet få ett medgivande från socialnämnden om att boendet är godkänt (Migrationsverket, 2010d).

Aktivitet

Vad som är en ”normal vardag” är svårt att säga och kan inte ses som något generellt i ett samhälle. Människor måste ses i sin biografiska, sociala, ekonomiska och hälsomässiga sammanhang. Detta gör att aktivitetsmönstren är beroende av livsfaser och livssammanhang. Vardagen ses ofta som något självklart och inget man problematiserar. Det lyfts därför sällan fram ur ett samhällsperspektiv som visar på meningsbärande funktioner och hur deras roll för hur tillvaron upplevs för en individ. Det som kan ses som självklart kan därför behöva lyftas fram för även det triviala har funktioner för våra liv. Människors aktiviteter består av flöden i vardagen som sker under en oavbruten tidsperiod (Ellengård & Wihlborg, 2001). För gruppen ensamkommande flyktingbarn kan aktivitetsmönstren påverkas av den känsliga livsfasen de befinner sig i. Det sker som oftast en naturlig aktivitetsförlust för dessa barn då deras nya livssituation sätter deras tidigare vardag ur balans. De aktiviteter som man tidigare ägnade sig åt i sitt hemland kanske inte längre är möjliga att utföra i det nya landet. Det blir en tydlig förändring i dessa individers miljöer och aktiviteter. I The Canadian Model of Occupational Performance (CMOP) (Townsend, 2002) finns den grundläggande tanken om att människor behöver aktivitet. CMOP beskriver en individs aktivitetsutförande som ett resultat av interaktion mellan *människa*, *omgivning* och *aktivitet*. Aktiviteter som skola, jobb och fritid påverkar hälsa och välmående, tiden behöver struktur som ger mening till livet. Om inte finns det risk för depression och stress m.m. Den person man tidigare varit kan påverkas av aspekter med *fysiska*, *känslomässiga* och *kognitiva* karaktärer. Möjligheterna att råda över sin egen situation är som oftast begränsad. Den aktuella miljön kan förändra aktiviteternas utförande då de *sociala* och *kulturella* förutsättningarna är annorlunda jämfört med hemlandet. Genom spirituality som är den inre kärnan i CMOP finns det som ger näring till människors livshändelse och val. För somliga kan det ha en religiös mening medan det för andra är en ren känsla eller en känsla av mening (Townsend, 2002). Aktiviteter har betydelse för människan. Aktiviteter är det vi gör och som får oss att engagera oss i vår omgivning. Det utvecklar förmågor hos oss, tillåter oss att finna intressen, får oss att relatera till andra människor och att uttrycka våra värderingar. Aktiviteter är något vi gör för oss själva men även för andra, det ger oss en personlig mening men också något vi kan dela med oss av (Christiansen & Baum, 2005). Aktiviteter i vardagen innefattar arbete/skola, fritid/lek, personlig omvårdnad och sömn/vila.

Tidsanvändning

Tidsanvändning visar på hur människor använder sin tid. Man kan tala om tid som över en individs livstid men även om tid i vardagen (Christiansen & Baum, 2005). Vardagen utgör alla veckans sju dagar och inte bara dagarna måndag till fredag. Under den totala veckan skapas rutiner och vanemönster för människor. Planering av aktiviteter för lördag och söndag påverkas av hur aktiviteter under veckans andra dagar faller sig och omvänt. Genom att studera vardagen kan man se människors aktivitetsmönster (Ellengård & Wihlborg, 2001). Varje människas vardag är unik och ska behandlas därefter (Ellengård & Nordell, 1997). När det gäller barn är det känt att deras simultanförmåga gör att de kan ha flera aktiviteter pågående samtidigt. (Christiansen & Baum, 2005).

För gruppen ensamkommande flyktingbarn är det inte ovanligt att tidsanvändningen blir begränsad då vardagliga aktiviteter påverkas bl.a. trötthet, sömnsvårigheter, koncentrationssvårigheter (Derluyn & Broekaert, 2007). Detta kan öka risken för att görandet av aktiviteter uteblir. Genom att studera personers tidsanvändning kan vi få en förståelse för hur deras aktiviteter ser ut i vardagen. För den utvalda gruppen kan valet av hur tid används bero på flera faktorer. Det kan vara av ekonomisk karaktär men också på grund av de omständigheter som råder och har rätt (Malmström, 2006). Det kan exempelvis vara den påverkan en flykt orsakat individen med tankar och funderingar kring det personen lämnat bakom sig.

Betydelse av meningsfullhet i aktivitet

Aktiviteter ger meningsfullhet till människor när de slutför ett mål eller ett syfte som är personligt eller kulturellt viktigt för dem. Psykologisk vilja och motivation visar om personen känner mening i aktiviteten. Aktiviteter föregås ofta av sammanhang som är meningsfulla och betydelsefulla, det behöver dock inte upplevas på samma vis av andra personer då den utförs i en grupp (Townsend, 2002). Aktivitetsbalansen fyller syftet att individen kan och har möjlighet att utföra det han/hon vill på det vis han/hon önskar i miljön som personen befinner sig i (Persson, Erlandsson, Eklund & Iwarsson, 2001). Det gäller att erfarenheten för individen är så pass positiv och att personen kan tänka sig göra det igen. En aktivitetsobalans uppstår när en människans delaktighet i aktiviteter inte lever upp till det som motsvarar hennes fysiska sociala mentala behov samt vila. Aktivitet har betydelse och risken för obalans kan också vara då någon aktivitet kanske får för mycket utrymme exempelvis mer skötselaktiviteter än fritidsaktiviteter, inga aktiviteter alls eller att man sover bort dagen.

Balansen är tidsberoende. Ensamkommande flyktingbarn har studerats ur perspektiv som visar på att det tydligt att det finns en påverkan då de som oftast har traumatiska upplevelser bakom sig av psykisk karaktär. Den väntan som asylprocessen innebär påverkar i högsta grad ungdomen i sitt agerande som kan leda till tomhet och meningslöshet. Tillvaron kretsar därför kring uppehållstillståndets utfall. Det är därför viktigt att nå dessa ungdomar så snart tillfälle ges för att de ska kunna se framåt. Detta ökar möjligheten att påbörjar eller fortsätter med aktiviteter som strukturerar vardagen som skola, fritidsaktiviteter och övrigt socialt umgänge. (Hultman, 2008). Inom arbetsterapi talar man om aktivitetens värde i förhållande till välbefinnandet. Även om människan skapar meningsfullhet genom flertalet vägar så är ”aktivitet en viktig väg för skapandet av personlig mening”. Ur ett arbetsterapeutiskt perspektiv kan den mentala hälsan ses genom syfte och mening för den aktivitet som individen väljer att delta i (Blair & Hume, 1997). Om inte finns risken att det leder till aktivitetsförlust/ aktivitetsförvägran på grund av de omständigheter som råder, detta kan hindra personen att göra saker eller känna uppskattning. Att inte kunna göra det man brukade göra samt sociala kontakter kan bli lidande med aktivitetsutanförskap som konsekvens. Även att inte kunna språket och kunna förmedla sig har en påverkan (Christiansen & Baum, 1996). Genom görande konfronteras människor med bevis om sin förmåga att fungera dugligt och att kunna ta kontroll över sina liv så långt det är möjligt. Personlig värdighet och tro ökar och en känsla av värde stiger (Blair & Hume, 1997).

Det är därför intressant att ta reda på om barnet finner meningsfullhet att utföra aktiviteter efter en flykt från vardag, familj, vänner, hem, skola och fritid. En undran finns kring hur de omständigheterna kring barnet ser ut. Det är viktigt att barnet får känna en trygghet och meningsfullhet med möjlighet att skapa sig en ny identitet men även behålla den gamla i den nya vardagen samt att kunna påverka den egna vardagens aktiviteter. Meningsfullheten gör en individ delaktig i det som sker runt omkring henne och ger möjligheter till sådant som individen tycker det är värt att satsa på. Beroende på vilka aktiviteter som finns runt individen kan meningsfullheten av dem upplevas olika. Det kan även ha en betydelse om möjlighet finns till påverkan av vilka aktiviteter som finns att tillgå.

Tidigare forskning inom området

Vid en litteraturundersökning om gruppen ensamkommande flyktingbarn är det tydligt att forskning som berör ensamkommande flyktingbarns aktivitet i vardagen och deras tidsanvändning ur barnets eget perspektiv är sparsam. Inom denna ram faller vilka aktiviteter

som görs, vilken betydelse aktiviteter har i vardagen och om hur viktiga de är för individen. Ur en arbetsterapeutisk synvinkel är den nästintill obefintlig. Litteratur om det dagliga livet på boendet utifrån den enskilde individen går inte att finna. Nedan nämnd forskning visar på att barnen och ungdomarna har uppmärksammats ur andra professioners perspektiv. Det finns exempel på studier när det gäller hälsa, medicin och den sociala påverkan.

I en tioårs uppföljning av ensamkommande flyktingbarn studerar psykolog Marie Hessle (2009) de ensamkommande flyktingbarnens livsvillkor och erfarenheter som unga vuxna i Sverige. Det visar på att barnen och ungdomarna vid ankomsten kände ensamhet, stress, ovisshet, oro och längtan efter familjen samt Posttraumatiskt stressyndrom (PTSD) symptom. Av de 100 i studiens start deltar slutligen 20 individer efter 10 år. Det visar på en positiv bild av hur personerna liv har blivit efter de 10 åren. Mycket tack vare de sociala nätverk som finns runt personerna. Hessle noterar i sin studie att litteratursökning kring barn i migration är lättare att finna än ensamma barn i migration. Publikationer kring ensamkommande asylsökande barn är mycket få och därför är forskningsfrågorna motiverande i hennes studie. I en uppföljningsstudie av Wallin & Ahlström (2005) för samhällsmedicin och folkhälsa, undersöks även här individens livserfarenheter och välmående efter sju år i Sverige. Forskningen visar på att flertalet av de som deltog i uppföljningen har tagit sig igenom de typiska problem som uppstår för människor på flykt men även att en del av deltagarna känner sig ensam och inte som en del av samhället.

Huemer et al. (2009) har genom undersökning av tidigare studier samlat ihop och sammanställt deras data för att utvärdera dess litteratur och brister. Den riktar sig främst till trauma och PTSD. Det framkommer att framtida forskning behöver en mer djupgående analys av resultaten och stresshantering m.m. Man ser också att utvecklingen av kulturellt känsliga normer och standardiserade mått för olika etniska grupper är av stor betydelse. I Hopkins (2008) undersöks de etiska aspekterna kring ensamkommande flyktingbarnen. Man talar om den försiktighet och varsamhet som krävs kring de ensamkommande barnen. Här tar man fram de etiska och metodiska faktorer som forskare bör ha i tankarna när man undersöker och kommunicera med dessa utsatta och marginaliserade barn. I en annan studie av Hopkins & Bill (2010) finner man att synen på ensamkommande flyktingbarn i Skottland måste ändras, att se dem som barn/ungdomar och inte bara som ensamkommande flyktingbarn. Den visar på att skolan inte bara ger kunskap utan bygger även upp barns självförtroende och tankar kring framtiden samt att viljan är stor att gå i skolan. Man finner också att ungdomarna har en önskan att få tillaga mat utifrån sin egen kultur för att kosten ger välmående men även en kulturell kontinuitet. Det allmänna kulturella behovet är stort och så

även behovet av att få leva ut sin religion. Studien visar också på att uppmuntra till sociala aktiviteter för det inre värdet behövs och för att utveckla nya vänskaper. Detta då det finns en oro över att ungdomarna blev allt för isolerade och ensamma. Efter skolan var det många som gick raka vägen hem och var för sig själva.

Då vardagen är av stor betydelse för en individs välmående beskriver man i en studie ifrån Belgien (Derluyn & Broekaert, 2010) om vad förlusten av till exempel hem, saker, familj, skola, identitet, värden och vanor innebär. Studien belyser även svårigheterna med att finna nya roller i samhället samt hur man i den nya kulturen kan vara svår att förhålla sig till. Utöver forskning om gruppen ensamkommande flyktingbarn finns även rapporter gjorda. Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har i en rapport uppmärksammat det faktum att en bättre organisation mellan de olika parterna behövs gentemot de ensamkommande flyktingbarnen och deras mottagande. Man anser att det behövs en ökad kunskap och resurser för att möta gruppens behov (SKL, 2010). I en rapport av psykoterapeuten Brendler-Lindqvist (2004) undersöks betydelsen av mottagandet av ensamkommande flyktingbarn. Studien görs på det första asylboendet i Sverige med personal och ungdomar. Mottagandet berör instanser inom kommuner, migrationsverk, skola och på boendet. Grundtanken är att oavsett asylutredningens utfall ska ungdomarna ha en trygg, meningsfull och lärorik tid. Utifrån en djupintervju får barn och ungdomar komma till tals om livsberättelser, tankar om väntan på uppehållstillstånd och vardagslivet på boendet. I Brendler-Lindqvist liksom i Hopkins & Hill (2010) talar man om vikten av det sociala nätverket och utifrån ungdomars perspektiv betydelsen av att gå i skolan men utifrån ungdomarnas perspektiv.

Aronsson, Wiberg, Sandstedt & Hjern (2009) har i en artikel skrivit om ett område som är intressant för arbetsterapin, författarna är dock inte arbetsterapeuter. Undersökningen gäller det tilltagande svåra kliniska tillstånd som vissa flyktingbarn far illa av. Här visas på de svåraste fallen av förluster av de dagliga aktiviteterna på grund av symtom som ger störningar i vardagen.

Det är tydligt ifrån forskning och rapporter att det finns många professioner som arbetar kring de ensamkommande flyktingbarnen. Det känns också märkligt att inget finns ur den arbetsterapeutiska synvinkeln med fokus på det dagliga livets perspektiv och kunskap, kunskap om aktivitetens meningsfullhet och dess betydelse för den enskilde individen. Genom denna studie kan arbetsterapeuter få en ökad förståelse för hur man kan tillmötesgå den växande gruppen ensamkommande flyktingbarn.

Syfte

Syftet med denna studie är att undersöka ensamkommande flyktingbarns aktiviteter i vardagen, om tidsanvändning och aktivitetens meningsfullhet.

Metod

Metoden för studien är kvalitativ. Den kvalitativa metoden ger en fördjupning och förståelse för det av individen subjektivt upplevda. Den visar på hur individen tolkar och formar sin verklighet (Backman, 2008).

Studien är en tvärsnittsstudie vilket innebär att datan samlas in under en tidsram, i detta fall av två dagar (Depoy & Gitlin, 1999). Antalet dagar var begränsade med hänsyn till ungdomarnas bakgrund och då det krävdes en viss ansträngning med uppmärksamhet på den information personen skulle samla in i studien. Detta gjordes genom av en aktivitetsdagbok. Det är också vanligt att kartläggning görs under en 24 till 48 timmars period (Christiansen & Baum, 1997).

Urvalsförfarande

Urvalet av gruppen gjordes genom en sökning på socialstyrelsens hemsida med målgruppen asylsökande barn/ungdomar i X län. Sidan möjliggör för sökande av ett eller flera hem för vård och boende (HVB) (Socialstyrelsen, 2010). Utfallet blev ett antal verksamheter som visade på asylsökande barn/ungdomar. Genom att titta på respektive hemsidor för dessa gjordes ett val utifrån dem som visade på att aktivt arbeta med ungdomarna i deras vardag. Detta då studiens syfte är ungdomars aktiviteter i vardagen. Då det första kontaktade boendet var intresserad av studien gjordes inga vidare förfrågningar hos potentiella deltagare. Kriteriet för gruppen var ungdomar som är ensamkommande flyktingbarn i boendeverksamhet. Det fanns inga krav på kön, land, religion eller annan hälsostatuts. Åldersmässigt fanns heller inga krav mer än att personerna skulle vara ungdomar och inte barn, detta placerade dem in inom ålderskategorin 12-18 år (BRUS, 2010). Detta för att hålla ungdomen så anonym för studien som möjligt. Antalet respondenter som önskades för studien var 4-6 personer. Det slutliga antalet respondenter som ingick i studien var fyra. Verksamheten transitboenden har en ”rörlig” målgrupp. De ungdomar som bor där är i väntan på att så snart det är möjligt få ett mer varaktigt boende. För att ingå i studien var det viktigt att deltagaren skulle bott på

boendet under en längre tid för att känna sig trygg i sin nya situation. Någon vidare beskrivning av deltagarna kommer här inte att göras utan de kommer att namnges som Respondent A, B, C och D.

Översättning av informationsbrev, muntlig information samt aktivitetsdagbok gjordes med hjälp av personal från det egna boendet då de hade den språkmässiga kunskapen. En engelsk översättning gjordes för de respondenter som önskade använda en sådan. Dagböcker hämtades sedan på plats efter att de böcker som behövdes var översatta av den flerspråkiga personalen.

Procedur

För att komma i kontakt med undersökningsgruppen skickade författaren brev via mail och tog telefonkontakt med föreståndaren på boendet. Då studier gällande ungdomar oftast är av känslig karaktär informerades den kontaktade om studien och det bifogades också ett dokument om aktivitetsdagbokens utseende samt syftet med den. Detta för att ge en uppfattning till den kontaktade verksamheten om vad som önskades av deltagarna och för att få en förståelse för om de ansåg det genomförbart (se bilaga). I telefonkontakten ställdes även en förfrågan om godmans inställning till möjligt samtycke av studien då dennes godkännande var av betydelse för om ungdomen var lämplig för att delta i studien. Senare kontaktade även boendet socialtjänsten för ett godkännande av deltagande av ungdomarna.

Metod för insamling av information

Då studier om ensamkommande flyktingbarns aktiviteter är begränsade kan insamling av data göras med metoden aktivitetsdagbok som följs av en tidsgeografisk metod. Den har en utgångspunkt i att livet formas genom ett kontinuerligt samspel mellan individen och hennes omgivning (Kroksmark, 2005). Den använda aktivitetsdagboken (se bilaga 4) formades utefter förslag för hur en dagbok kan se ut (Pentland, Harvey, Lawton & McColl, 1999), dagboken anpassades där det behövdes för att följa en form som är tänkt att passa in på individernas gemensamma miljö. Den består av i ordningen följd ”Tid”; vilken tid på dygnet med försatta tidsintervall på 30 minuter. ”Aktivitet”; Vad du gjorde, ”Plats”; Var du gjorde aktiviteten? Här ges även valmöjligheterna; 1. Rum, 2. Tvättstuga, 3. Kök, 4. Gemensamt vardagsrum, 5. Skola, 6. Ute, 7. Hos en kompis, 8. Annan plats. ”Vem var med” med valmöjligheterna; 1. Ensam, 2. Kompis, 3. Flera kompisar, 4. Boendepersonal, 5. Skolpersonal, 6. Annan-. ”Jag tycker att aktiviteten är” med valen; 1. Skolarbete, 2.

Vardagsaktiviteter, 3. Fritidssysselsättning, 4. Vila. ”För mig är denna aktivitet”; 1. Något jag gillar mycket, 2. Något jag gillar, 3. Spelar inte så stor roll, 4. Gillar inte så mycket, 5. Gillar inte alls. ”Jag gjorde den här aktiviteten för att”; 1. Jag ville det, 2. För att jag behövde. Sist ”Kommentar”.

För att underlätta översättningen användes ett siffersystem där respondenterna endast behövde skriva in den siffra eller siffror som passade in för den utvalda aktiviteten. Detta gjorde även att risken för missförstånd i språk minskade. Dock fick respondenterna själva skriva vilken aktivitet de gjorde samt egna kommentarer.

Värdet i de olika teman hade som syfte att visa på vilka aktiviteter som utfördes, var de utfördes och med vem samt hur det upplevdes. Detta visade på i vilken grad meningsfullhet fanns i de olika miljöer och de olika aktiviteter som individen befann sig i. Insamling av informationen från dagböckerna skedde med hjälp av tolkning av den flerspråkiga personalen vid behov.

Analysmetod/modell

Analys gjordes för att bearbeta och organisera in samlad data utifrån undersökningens syfte och de frågeställningar som finns (Kvale, 1997). I detta fall var det genom att studera aktivitetsdagbokens utfall då det redan finns satta tematiseringar. För att få en tydlig översikt över respondenternas vardagsaktiviteter användes tidsgeografi för att studera var enskild persons aktivitetsmönster så som personen beskriver den med grafen som visar på meningsfullhet i vardagen, det sociala sammanhanget runt personen och personens identitet (Kroksmark, 2005). Grafen visar på hur länge aktiviteten gjordes, var de gjordes, var någonstans personen befann sig och med vem och meningsfullheten av aktiviteten. Tidpunkten sätts i sammanhang med människor, platser, aktiviteter, aktivitetens värde och med möjlighet till reflektion i en kommentar. I analysarbetet är det viktigt att se det unika så att det kan ses som det unika det faktiskt är, men även som ett innehåll som har sådana drag i vardagen att det är gemensamt för flera människor (Ellengård & Nordell, 1997).

Tidsgeografi

Tanken med att använda sig av den tidsgeografiska metoden är att fånga människors aktivitetsmönster i vardagen så som individen själv beskriver den (Kroksmark, 2005). Tidsgeografin hjälper oss att se små vardagliga aktiviteter som är viktiga detaljer i betydelsefulla sammanhang. Det visar på dolda regelbundenheter i vardagen,

regelbundenheter som kan synas som självklara eller som okontrollerbar oreda. Tidsgeografin betonar den starka länken mellan vad som sker på samhälls-, hushålls- och individnivå. Det centrala antagandet är att det som sker på individnivå bygger upp nivåerna där över (Ellengård & Nordell, 1997).

Metodmässigt gör detta att respondenterna för dagboken får ett stort inflyttande över materialinsamlingen. De väljer själva vilka aktiviteter som ska skrivas inom de ramar som finns för dagbokens utformning. (Ellengård & Wihlborg, 2001).

Resultatet presenteras i en tidsgraf över individernas vardagsaktiviteter (se bilagor av grafer). Dessa grafer görs genom ett två dimensionellt diagram med Y och X-axel. Y-axeln beskrivs i tidsintervall om 30 minuter för den utförda aktiviteten/aktiviteterna. Detta för att förenkla deltagandet för respondenten. För att kategorierna i aktivitetsdagboken ska kunna presenteras tematiseras det i X-axeln utifrån följande värden; rum, tvättstuga, kök, vardagsrum, hos en kompis, ute, skola och annan plats. Med dessa värden kan aktiviteter placeras och blandas med varandra vilket skapar en bild över individens vardag. Genom att studera tidsdimensionen kan man se aktiviteter i vardagen.

Individbana

Vardagssammanhanget i grafen illustreras av en linje som löper uppåt genom diagrammet och visar hur den ena aktiviteten följer den andra i ett kontinuerligt flöde. Det kallas i tidsgeografin för en aktivitets orienterade individbana. Den lodräta linjen symboliserar tiden som aktiviteten utförs, den diagonala linjen visar på en slags förflyttning till en annan aktivitet. Det kan vara att aktiviteten rent fysiskt sker på annat ställe eller att aktiviteten går från en till en annan (Ellengård & Wihlborg, 2001). Individbanan kan symbolisera en kort period i en persons liv. Den visar på att tillvaron är ett flöde av olika aktiviteter med ett ständig föränderliga tillstånd. För individen själv kan tillståndet däremot upplevas som oföränderligt och långvarigt (Ellengård & Nordell, 1997).

Etiska aspekter

De etiska aspekterna har löpt som en röd tråd genom hela uppsatsens gång. Att ha barn som medverkar i studier är ur en etisk synvinkel mycket känsligt. Detta då det kan vara svårt för barnet att avgöra vilka risker som kan uppstå. Det kan också finnas en omgivningspåverkan

att ta hänsyn till då barnet kan bli påverkad av andra. Det kräver också ett stöd från flera parter kring barnet för dess säkerhet. Tydlighet inför barnet är av vikt (Codex, 2009).

Att vara deltagare för studier kan alltid vara känsligt då det kan påkalla frågeställningar som uppstår vid tankar och funderingar. I detta fall är ungdomens bakgrund okänd och att vara ensamkommande kan ha en påverkan. En vis *språkbrist* kan uppstå då det är osäkert hur bra deltagaren uppfattar dagbokens innehåll. Det kan ge en påverkan i språknyansen vilket gör att tydlighet krävs om att antaganden och omformuleringar av deltagarens text ska undvikas. Genom att i största mån kunna ge olika svarsalternativ i dagboken förenklas deltagandet av studien. Detta minimerar även risken för översättarens egna åsikter och istället ska kunna inta en opartisk roll.

Etiska principer

Det har gjorts upprepande förtydligande gällande studien och vad som krävs av deltagaren samt personer kring deltagaren. Information tilldelas skriftlig och muntligt utifrån för att garantera de etiska principerna; ”*Autonomiprincipen*”, ”*Omsorgsprincipen/Principen att inte skada*”, ”*Rättvisprincipen*” och ”*Godhetsprincipen*”. *Autonomiprincipen* beskriver rätten till självbestämmande. Detta innebär att deltagandet i studien är frivilligt och kan avslutas om så önskas utan att ange anledning.

Omsorgsprincipen /Principen att inte skada talar om att inte tillfoga skada eller lidande. Den ska se till att personen är skyddad och anonym gällande sin identitet, politiska åsikter, ursprung eller religion eller personens hälsotillstånd eller plats. Att inte brista i bemötande och kompetens. *Rättvisprincipen* säger att alla människor ska behandlas lika. Att alla som deltar ska ha godman som stöd, ett frivilligt deltagande i studien, att den muntliga informationen ska ske samtidigt för alla deltagare och att möjlighet till stöd ska ges om behov finns under studiens gång men även efter studiens slut. *Godhetsprincipen* gäller att förebygga skador och lidande. Här följer åter stödet på boendet, att informera deltagarna om vart infon kommer att existera, att den uppsamlade data kommer hållas förvarad och sedan förstöras när studien är slutförd. Information ges också om att studien är sökbar via skolans databas.

Konfidentialitet

På grund av den utsatta gruppen är det är yttersta vikt att resultatet kommer att redovisas på så sätt att individen ska känna sig *skyddad och anonym gällande sin identitet, politiska åsikter, ursprung eller religion eller personens hälsotillstånd* eller plats. För att skydda deltagarna i studien är det viktigt att påvisa deras integritet om *frivilligt deltagande och att om samtycke*

sker har de full rätt att avbryta deltagandet utan anledning. Deltagarna informeras även om att deras data kommer hållas förvarad utan tillgänglighet för utomstående och förstöras när studien är klar.

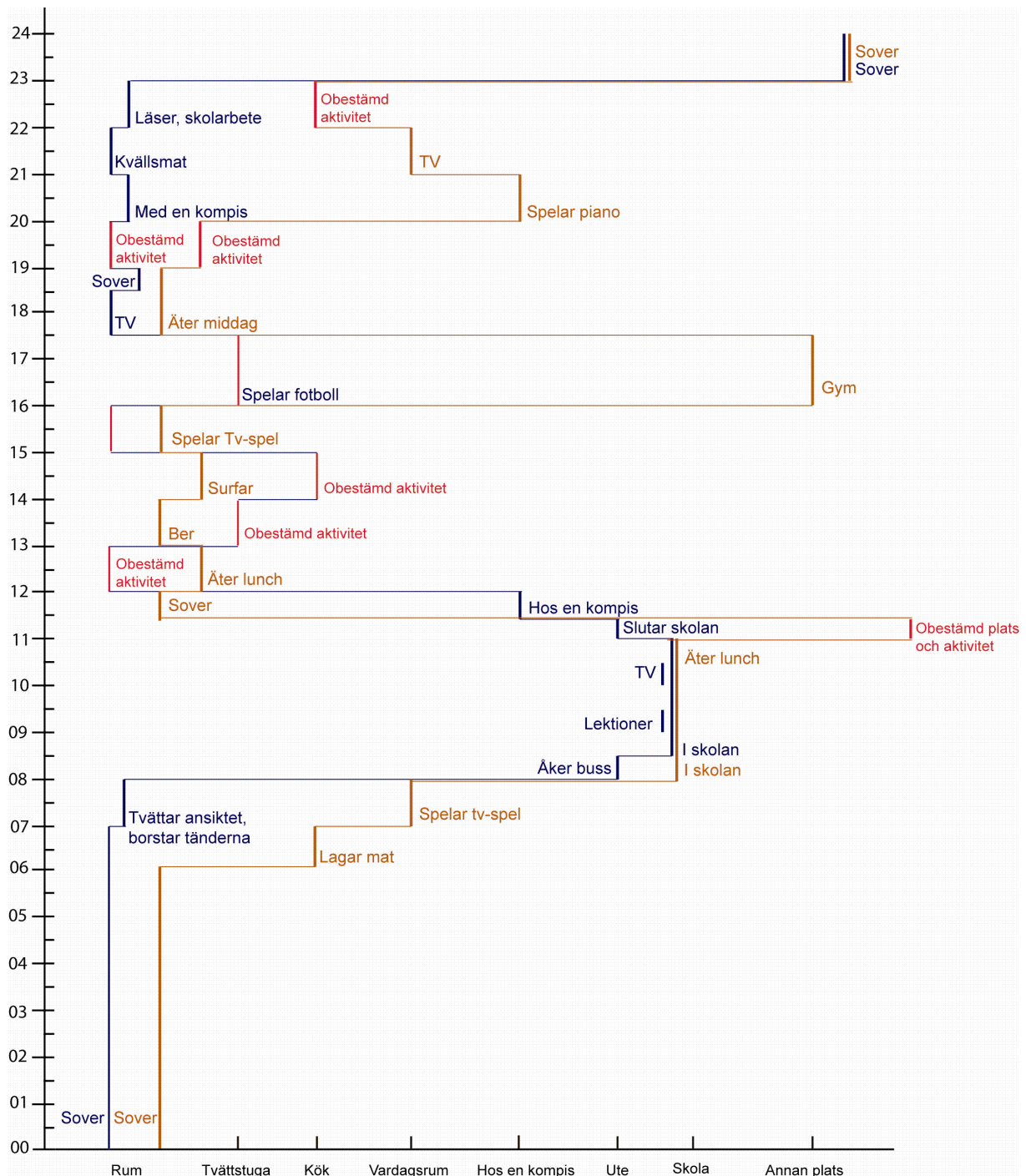
Informationsbrev och Samtyckesblankett

För att garantera de etiska principerna har informationsbrev och samtyckesblankett använts. I ett första steg fick kontaktperson avgöra om deltagandet ansågs lämpligt. Därefter skickades brev och blankett till kontaktperson, godman samt deltagare. Breven till kontaktperson och godman var av samma karaktär medans det även skickades ett ytterligare brev till godman för ungdomens skull. Detta brev hade en något enklare form. Detta för att ungdomen lättare ska förstå syftet samt för att förenkla för översättaren. Underskrift för deltagarna gjordes i samverkan med godman eller personal. Information gavs muntligt på det språk som krävdes då informationsbrevet stod på svenska.

Resultat

Resultatet för de 48 timmarna som ungdomarna fört sin aktivitetsdagbok redovisas i en och samma graf för varje enskild individ och dessa jämförs ej. Detta då den intervjuade gruppen är liten och därför inte kan representera ett genomsnitt för ensamkommande flyktingbarn och deras vardagsaktiviteter. Beskrivning görs utifrån grafer för att se respondenternas vardagsaktiviteter. Då varje graf följs av två dagar är individbanan för första dagen blå och för andra dagen brun. Det beskrivs även i en text kring varje individs vardag. Detta för att få en förståelse för med vem aktiviteten gjordes samt hur meningsfull aktiviteten kändes och varför den gjordes. Inga kommentarer av någon av respondenterna gjordes. Resultatet följer kategorierna i aktivitetsdagboken (se bilaga 4).

Respondent A

Respondent A har ett stort antal varierande aktiviteter och dessa upprepas sällan under de båda dagarna, förutom den dagen då A spelade TV-spel. I förhållande till varandra är det inga aktiviteter som spenderas länge. Meningsfullheten är hög då skattningen av aktiviteterna i majoritet är något A gillar mycket att göra. I huvudsak gjordes aktiviteterna för att A ville.

Det visar sig också att A har en del obestämda aktiviteter under sin första dag. Det beskrivs visserligen vart A befinner sig men det är fortfarande inte tydligt vad som görs. Det visar ändå på att A har ett rikt aktivitetsliv. A visar också på ett varierat socialt liv. Umgänget finns med både en eller flera kompisar, skolpersonal samt boendepersonal. A nämner även att aktiviteter görs med andra personer utanför boendet. A har även visat att på en tro.

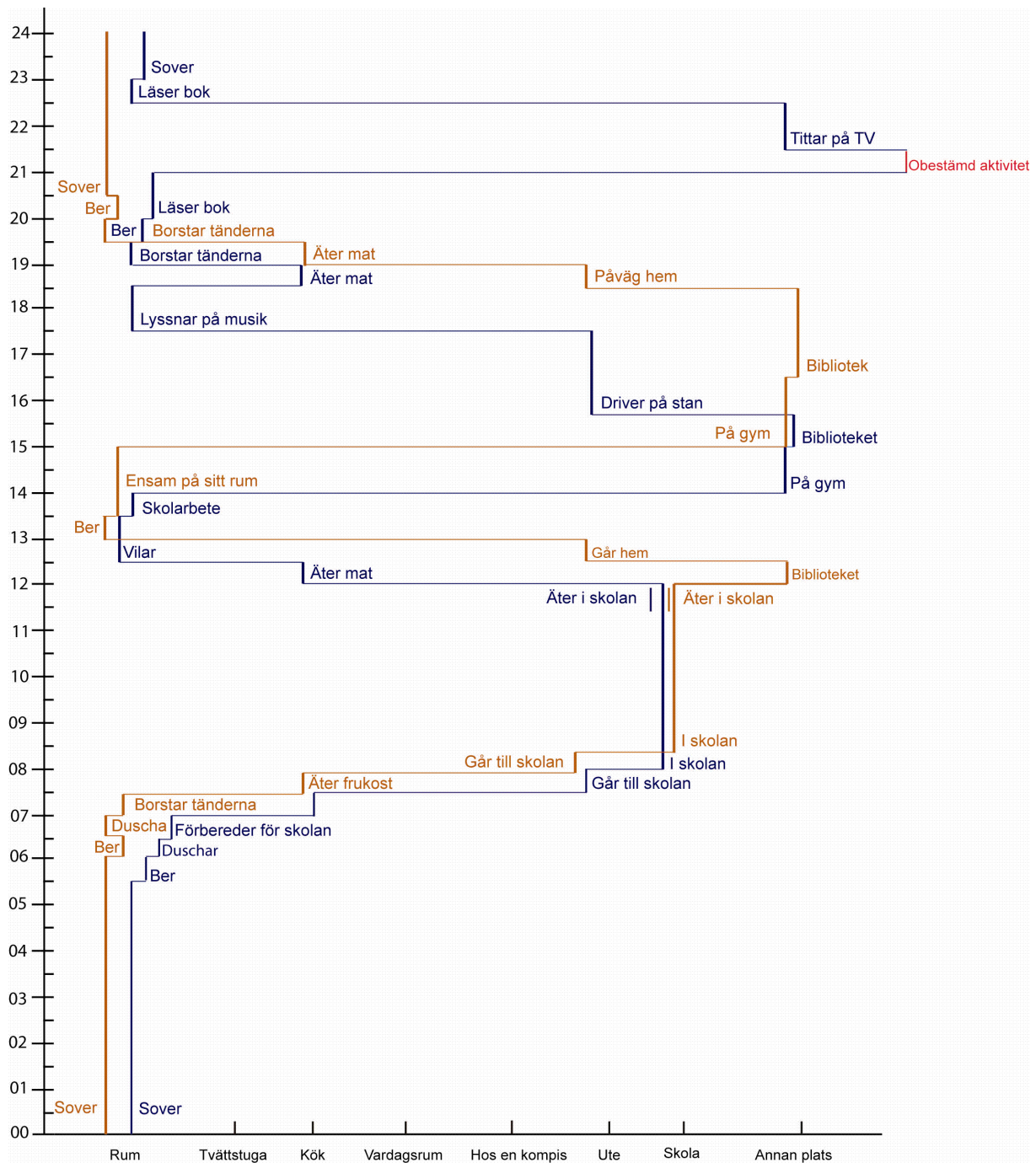
Respondent A, dag 1.

Rum: Natten och morgonen var en viloaktivitet som A gillade mycket att göra och gjordes för att A ville det. Att sova och titta på tv på kvällen var också för A en viloaktivitet och något A gillade mycket att göra. Tiden med en kompis var något A gillade mycket, något A behövde. Kvällsmaten på rummet åts med flera kompisar, en vardagsaktivitet som A gillade och ville göra. Att läsa var skolarbete och något A gillade och ville göra. Sista kvällsaktiviteten gjorde A med annan person, en vardagsaktivitet som var något A gillade och var något A behövde. *Tvättstuga:* En obestämd vardagssysselsättning som gjordes med en eller flera kompis och var något A gillade mycket att göra. *Hos en kompis:* En vardagsaktivitet som A gillade mycket att göra och var självvald. *Ute:* En viloaktivitet som var något A gillade mycket att göra. Till skolan åkte A med boendepersonalen. *Skola:* Det beskrivs som skolarbete som gjordes med flera kompisar och skolpersonal. Något A gillade mycket och som gjordes både för att A ville och behövde det.

Respondent A, dag 2.

Rum: På morgonen och vid lunch sov A ensam. Att sova är en aktivitet som A gillar mycket och gjorde för att A ville det. Resten av dagen spenderar A med en kompis eller flera, med boende personal och ensam. Aktiviteterna uppfattas som mestadels som fritidssysselsättning. *Kök:* En viloaktivitet som gjordes med boendepersonal, något A gillade och behövde. På kvällen är A i köket och aktiviteten beskrivs som skolarbete, den gjordes med en kompis och var något A ville och gillade mycket. *Vardagsrum:* En vardagsaktivitet som på dagen gjordes med en kompis. På kvällen var flera kompisar med. Detta var något A gillade mycket och ville. *Hos en kompis:* Att spela piano såg A som skolarbete och något A gillade mycket, en självvald aktivitet. *Skola:* Ses som skolarbete och tillbringades med skolpersonal, dock ej lunchen då A var ensam. Att vara i skolan var något A gillade mycket och var självvalt. *Annan plats:* En fritidssysselsättning som gjordes med boendepersonal, något A gillade mycket och var en självvald aktivitet.

Respondent B

Återkommande aktiviteter som morgonrutinerna, skolan, biblioteket, träna, äta och läsa visar på struktur i vardagen. Tidsfördelningen över aktiviteterna i förhållande till varandra har ett jämt flöde, förutom den dagen då B driver på stan eller går till biblioteket. Vardagsaktiviteter visar på variation men sker på samma ställen under nästan identiska tider. Meningsfullheten är hög då skattningen av aktiviteterna i majoritet är något B gillar mycket eller gillar att

göra, som på skolan och biblioteket. Aktiviteterna gjordes främst för att B behövde det men också för att B ville. Det finns inget större varierat socialt liv. Tiden hemma är mestadels i ensamaktiviteter. Skolan och att äta visar på socialt liv då det görs med en kompis. I övrigt finns inget umgänge vad gäller i skolan, på boendet eller när B är ute på andra aktiviteter. Meningsfulla aktiviteter är på skolan med en kompis, skolarbeten och gym. Det finns aktiviteter som B beskriver inte spelar så stor roll, dessa varierar från dag till dag.

Respondent B, dag 1.

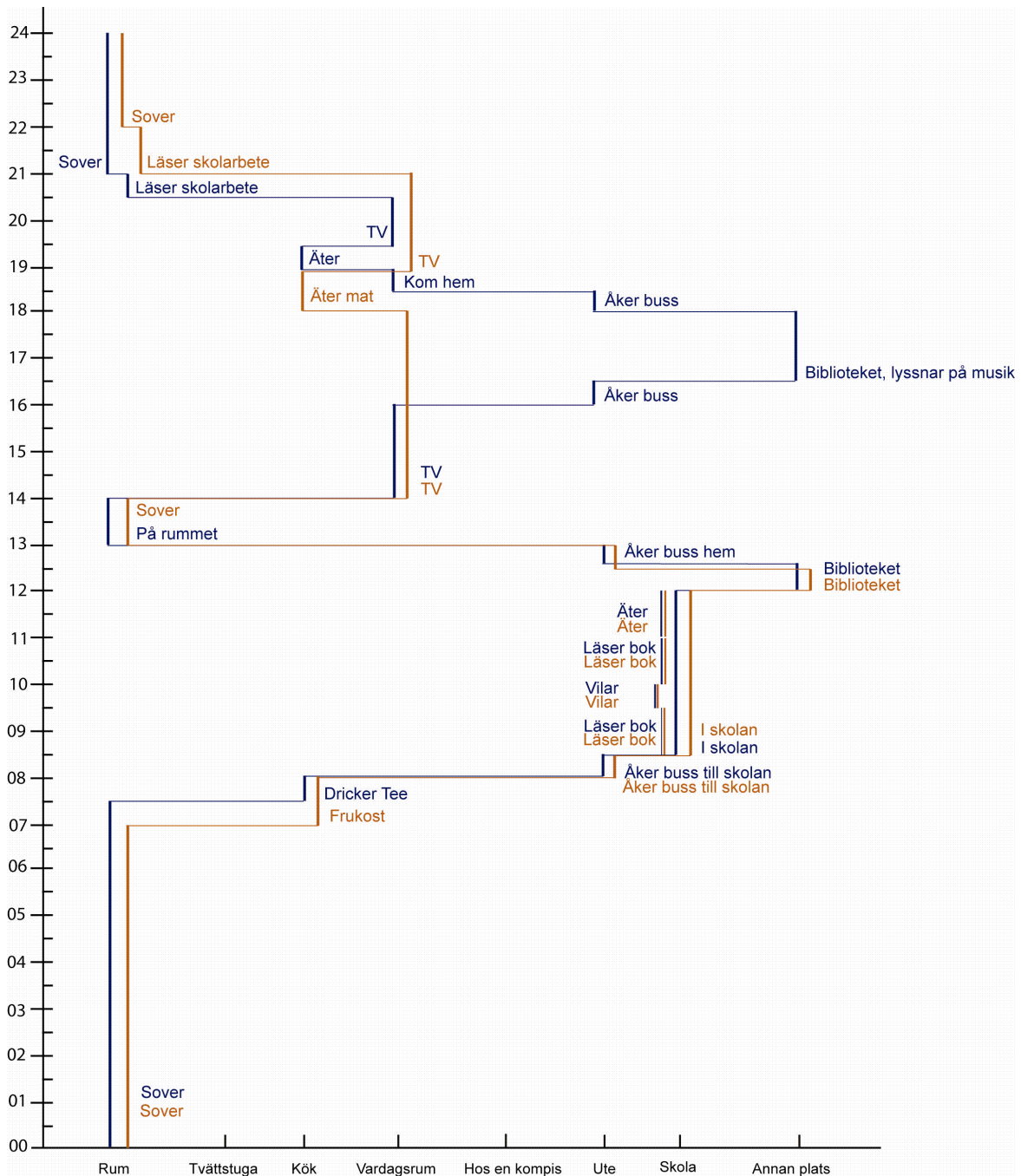
Rum: Samtliga aktiviteter spenderar B ensam. De är allt ifrån skolarbete till viloaktiviteter. Bön, lyssna på musik och sova var aktiviteter som B gillar mycket att göra. Kvällen såg B som fritidssysselsättning förutom tv-tittande som var en viloaktivitet. De var alla aktiviteter som B gillar förutom TVn som inte spelade så stor roll. *Kök:* En vardagsaktivitet gjordes med en kompis under hela dagen. Under morgonen var det något B gillade mycket medan på kvällen spelade det inte så stor roll. Det gjordes både för att B ville och behövde. *Ute:* Till skolan, en vardagsaktivitet, gick B med en kompis, någon B gillade mycket. Att driva på stan ensam var en viloaktivitet som inte spelade så stor roll, den gjordes för att B ville. *Skola:* En vardagsaktivitet som gjordes med en kompis och var något B gillade mycket. Den utfördes för att B behövde det. *Annan plats:* Till gym och bibliotek gick B ensam, vardagsaktiviteter, som var något B gillade mycket att göra. De gjordes för att B behövde det. Sist var Tv-tittande, en viloaktivitet med en kompis, aktiviteten var självvald och spelade inte så stor roll.

Respondent B, dag 2.

Rum: Samtliga aktiviteter spenderade B ensam. Morgonen såg B som vardagsaktiviteter förutom att duscha som B såg som en viloaktivitet. Aktiviteterna var något B gillade mycket förutom duschandet som inte spelade så stor roll. Aktiviteterna gjordes för att B behövde förutom bönen som gjordes för att B ville det. På dagen var rumsaktiviteterna vardagsaktiviteter förutom bönen som sågs som en viloaktivitet. Aktiviteterna var något B gillade mycket och var självvalda. På kvällen skattade B sömnen som en vardagsaktivitet och även som vila. Det då de två första timmarna var det något som B inte gillade så mycket men följdes av något B gillade. Aktiviteterna var något B ville och behövde. *Kök:* Gjordes med en kompis och var vardagsaktiviteter, frukosten spelade inte så stor roll men kvällsmaten var något B gillade. Aktiviteterna gjordes för att B behövde. *Ute:* Det var vardagsaktiviteter som gjordes både ensam och med en kompis. Att gå till skolan var något B gillade mycket men att gå hem var något som inte spelade så stor roll. Aktiviteterna gjordes för att B behövde. *Skola:*

En vardagsaktivitet som tillbringades med en kompis och var något B gillade mycket, de gjordes för att B behövde. *Annan plats:* I dessa vardagsaktiviteter var B ensam, gymmet var något B gillade mycket. Biblioteksbesöket spelar något mindre roll. Aktiviteterna gjordes både för att B ville och behövde.

Respondent C

Respondent C visar också på en strukturerad vardag. Hemmet, skolan, äta, biblioteksbesöken, TV-tittande och skolarbeten är näst intill identiska. Aktiviteterna görs i förhållande till varandra jämt över tid, förutom i TV-tittande samt ett av biblioteksbesöken. Aktiviteterna över de båda dagarna är något C mestadels gillar. De få gånger C beskriver aktiviteten som något C inte tycker spelar så stor roll verkar situationsberoende, exempelvis att se på TV. C visar även på ett rikt socialt liv. I aktiviteterna umgås C i huvudsak med en eller flera kompisar och i skolan är skolpersonal involverad. Meningsfullheten är hög då C skattat majoriteten av aktiviteter som något C gillar att göra. Den första dagen gjordes alla aktiviteterna för C ville det, medans de dag två gjordes för att C både ville och behövde.

Respondent C, dag 1.

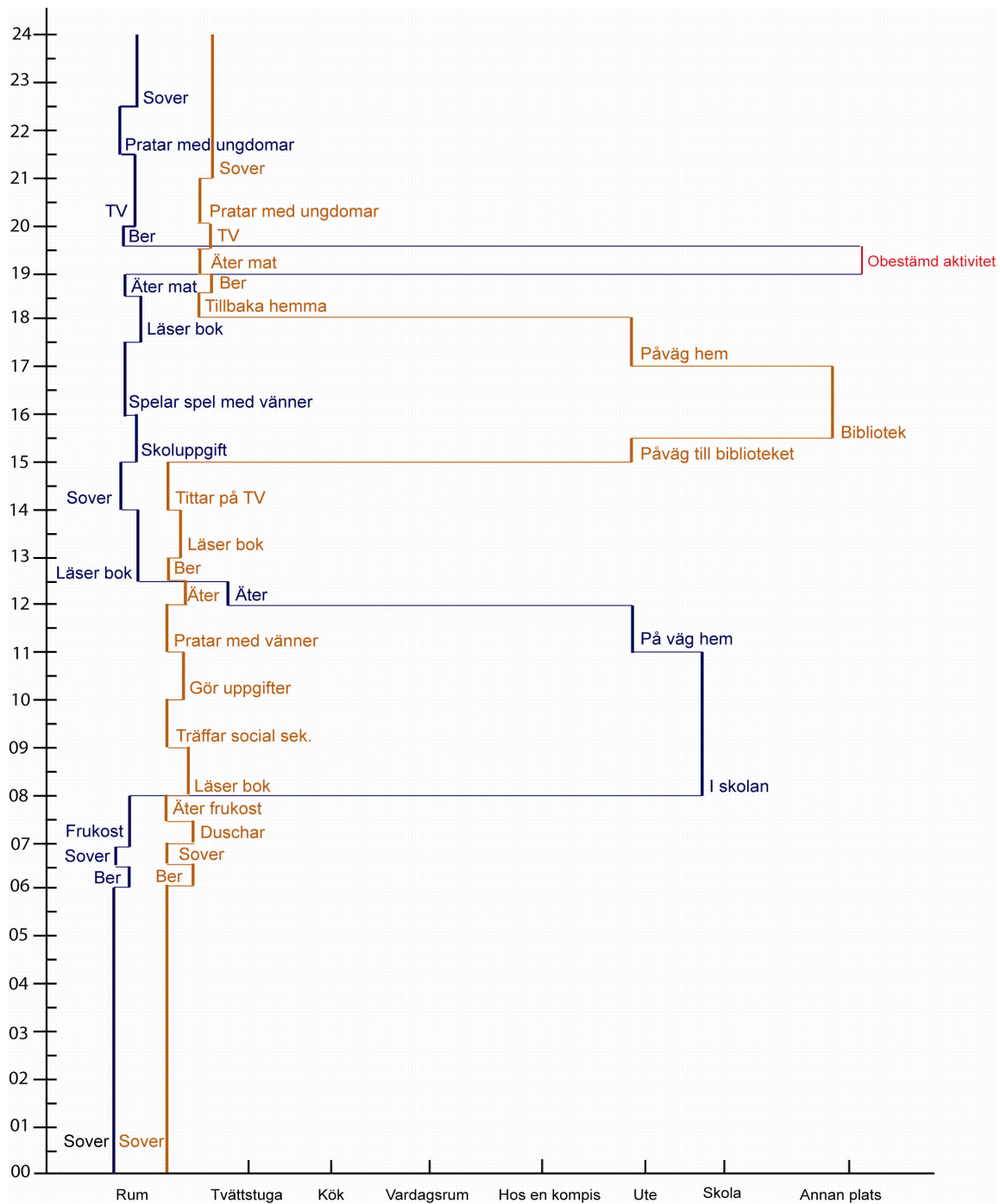
Rum: Hela dagen spenderade C tiden ensam. Att sova och att vara på rummet var en viloaktivitet och som gjordes för att C ville det. Aktiviteten att läsa var något C gillade och benämndes som skolarbetet. *Kök:* Samtliga var vardagsaktiviteter och gjordes med flera kompisar, något C gillade och gjordes för att C behövde. *Vardagsrum:* Dessa sågs som viloaktiviteter och gjordes med en eller flera kompisar. På dagen är det en aktivitet som inte spelar så stor roll men på kvällen något C gillade. *Ute:* Bestod i att åka buss med en eller flera kompisar. På dagen sågs det som en vardagsaktivitet som C gillade. På kvällen tyckte C det var en viloaktivitet som inte spelade så stor roll. *Skola:* Tillbringas med skolpersonal och sågs som en vardagsaktivitet. Skolan var något C gillade och som gjordes för att C behövde. *Annan plats:* En viloaktivitet som gjordes en gång på dagen med flera kompisar och senare på kvällen med en kompis. Detta var en viloaktivitet som C gillade och gjordes för att C behövde.

Respondent C, dag 2.

Rum: Hela dagen spenderade C tiden ensam. De sågs som viloaktiviteter förutom på kvällen då C läste vilket föll under skolarbete. Att vara i rummet var något C gillade och som gjordes för att C ville det. *Kök:* Dessa var vardagsaktiviteter som C gillade och gjordes med en eller flera kompisar. *Vardagsrum:* En viloaktivitet som gjordes med en kompis. Det var en aktivitet som C ville göra och som C gillade. *Ute:* Bestod av att åka buss med en eller flera kompisar. Till skolan sågs de som en vardagsaktivitet medans på vägen hem som en viloaktivitet. Aktiviteten var oavsett något C gillade att göra. *Skola:* Dessa upplevdes som en vardagsaktivitet och tillbringas med personal. Skolan var något C gillade och som gjordes för

att C ville det. *Annan plats*: Biblioteket sågs som en vilooaktivitet tillsammans med en kompis. Aktiviteten var något C gillade och var självvald.

Respondent D

Respondent D är den ungdom som har minst varierande omgivningarna då tiden spenderas mest i rummet. Det är också här det sker flest aktiviteter. De aktiviteter som upprepas mest under dagarna är bön, läsa, prata med vänner, äta eller titta på TV. Aktiviteter som görs under längst tid är skola, läsa, bibliotek och TV. I övrigt är det aktiviteter som görs under korta stunder. Meningsfullheten är som högst vid bön, läsa och prata med ungdomar. Därefter varierar det mellan något D gillar eller inte tycker spelar så stor roll. Sömn och mat är det som D anser spelar mins troligast. Aktiviteter som gillas mycket är skolan och att be. Aktiviteterna gjordes i blandad utsträckning, de gjordes både för att D ville och behövde. Att D visar sig vara hemma mycket har självfallet en stor del i att D på sin andra dag har ett möte i hemmet med social sekreteraren. Men även den dagen då respondenten är i skolan och kommer hem spenderas tiden i rummet antingen med en eller flera kompisar.

Respondent D, dag 1.

Rum: Samtliga morgonaktiviteter spenderas ensam. Sönnen var en viloaktivitet som inte spelade så stor roll att göra. Att be var något D gillade mycket och gjordes för att D ville, Aktiviteterna äta, läsa en bok, spela spel, titta på tv, prata med ungdomar gjordes med en kompis, att sova och göra uppgift gjorde D själv. Aktiviteterna skattades allt ifrån skolarbete till vila. Att läsa böcker, göra uppgifter, be och prata med ungdomar fann D mycket meningsfullt och var något D gillade mycket att göra. D spelade även spel med vänner, något D gillade. Kvällens aktiviteter att äta, sova och titta på tv var för D aktiviteter som inte spelade så stor roll att göra. Mat och sömn var aktiviteter som D ansåg sig behöva göra, övriga aktiviteter gjordes för att D ville. *Ute:* Gjordes med en kompis och sågs som en vardagsaktivitet. Aktiviteten spelar inte så stor roll utan gjordes för att det behövs. *Skola:* Tiden tillbringades med en kompis och var en aktivitet D gillade mycket att göra. Den ses som skolarbete och gjordes för att D behövde

Respondent D, dag 2.

Rum: Morgonens aktiviteter spenderas ensam och ses som vila fram till frukost. En vardagsaktivitet, som äts med flera kompisar. Att Be och duscha var något D gillade, övriga aktiviteter spelade inte så stor roll. Att träffa ssk var något D gillade och mötet gjordes för att D behövde. Efter mötet gjorde D ensam en skoluppgift en aktivitet som D gillade. Därefter, att prata med vänner och äta var något D gillade och gjordes för att D ville och behövde. Aktiviteterna fram till kvällsmat var främst vila och något D gillade. Att äta och be gjordes för att D behövde, resten gjordes för att D ville. Kvällsmaten och tv-tittandet gjordes tillsammans

med flera kompisar. Att äta var en vardagsaktivitet som inte spelade så stor roll, tv-tittandet såg som vila och något D gillade att göra. Att prata med flera kompisar var något de gillade och som sågs som en fritidssysselsättning. Resten av kvällen följer av sömn, en viloaktivitet som D gillade och som gjordes för att D behövde. *Ute*: Att vara på väg var viloaktivitet som gjordes ensam och gjordes för att D ville och gillade det. *Annan plats*: I Biblioteket var D ensam, en viloaktivitet som D ville och gillade.

Diskussion

Syftet med denna studie var att ta reda på ensamkommande flyktingbarns aktiviteter i vardagen, om aktivitetens tidsanvändning och dess meningsfullhet. Resultaten visar på att ungdomarna har vardagsaktiviteter som är relativt jämt fördelade över dagarna och så även över tid. Aktiviteterna som den enskilde ungdomen har är över dagen/dagarna mycket lika. Dessa aktiviteter visar även på en liknande karaktär mellan respondenterna.

Det finns inte några funna studier om de ensamkommande flyktingbarnen och deras vardagsaktiviteter vid ankomsten till Sverige. Författarens syfte var att ta reda på hur dessa ser ut då vetenskapen är obefintlig ur ett arbetsterapeutiskt perspektiv ur alla synvinklar. Detta innebär också att jämförelser med tidigare erhållna resultat på området endast kan göras i begränsad omfattning med stöd av närliggande forskning och rapporter. Med detta som följd kan ungdomens situation i vardagslivet få en påverkan då ingen forskning gjorts på området inom arbetsterapi.

Resultatdiskussion

Resultaten visade att ungdomarna har en liknande vardag. Författaren kan se en förhållandevis gemensam struktur på respondenternas vardag; att vakna, morgonbestyren, skolan, åter till hemmet eller till biblioteket, i hemmet, till gym eller bibliotek och hem igen.

Detta kan även visa på att boendet har skapat en viss struktur för ungdomarna. Brendler-Lindqvist (2004) visar på att boendet i hennes studie har fasta rutiner med utrymme för egna eller gemensamma aktiviteter. Man har även försökt nå ut för att se vad som intresserar varje

enskild ungdom. Det finns även aktiviteter som utförs med personal på utsatta dagar, exempelvis städning och köksaktiviteter. Samtliga har gett en positiv effekt.

Som tidigare beskrivits om en ”normal vardag” ser författaren här till det som nämnts kring sociala, ekonomiska och hälsomässiga sammanhang. Men även det som nämns inom CMOP (Townsend, 2002) gällande person/ungdom, aktivitet och miljö. Aktiviteternas utseende kan gällande det sociala bero på flera orsaker. Det kan vara en språkbegränsning som finns hos både ungdomen och personalen på boendet. Om detta är anledningen till varför det knappt finns någon personal ur boendet i denna studie omnämnt är svårt att säga. Det kan även tänkas att det sociala påverkas av att ungdomarna kommer från fler olika länder och därför inte kommunicerar med varandra. Det kan också vara att omgivningen inte möjliggör för ungdomen att komma ut i samhället, exempelvis att bo i en mindre stad eller att det finns begränsade kommunikationer för att ta sig till aktiviteterna. Här vill författaren relatera till vikten av att fånga upp ungdomarna i ett tidigt skede. Detta då det visat sig i Wallin & Ahlström (2005) studie att många individer trots en integrering i samhället inte känner sig socialt delaktiga i sin omgivning. Hopkins & Bill (2010) visade även de på en uppmuntran att vara socialt engagerad i olika aktiviteter för att förhindra isolering i hemmet. Hessle (2009) har även i sin studie sett att det sociala nätverket har påverkat individerna i hennes studie positivt. Detta syns även i denna studie då en av respondenterna visar på ett socialt och rikt liv. Detta kan tänkas bero på vad individen har med sig hemifrån, det kan även bero på individuella möjligheter att engagera sig i nya aktiviteter. Det är tydligt att ett socialt engagemang har öppnat för att få nya vänner förutom de på boendet. Detta skapar också möjligheter för att ta del av samhället. Självfallet ska det anpassas efter den livssituation som råder. Ibland krävs ensamhet. En respondent beskriver sin vardag med att ha ett stort socialt behov (Brendler-Lindqvist, 2004; Hopkins & Hill, 2010) men även ett behov av ensamhet vid vila och skolarbete.

Livsfaser i livet kan också förändra de sociala aktiviteterna, i detta fall kan man tänka sig att tankarna går till ungdomens livssituation och de som främst berör asylprocessen. Men givetvis finns de sociala sammanhangen, de sker främst inom hemmets väggar där flertalet av aktiviteterna sker. Detta visar en ungdom på som har minst varierande omgivning där aktiviteterna utförs och hemmet är i fokus. Sociala aktiviteter som också är av betydelse är skolan. Som visats i forskning har det en positiv påverkan på ungdomar (Hessle, 2009 & Hopkins & Bill 2010). Att gå till gym är också en aktivitet som hälften av ungdomarna ägnar sig åt och som öppnar upp för sociala relationer.

Författaren kan även se att det ekonomiska sammanhanget som en bidragande faktor till vart aktiviteterna sker. Detta då det som tidigare nämnts att kommunens bidrag oftast endast täcker boende och utbildning. Aktiviteter som ungdomarna ägnar sig åt i hemmet är sådana som används av alla. Man kan tänka sig att TV och TV-spel är exempel på sådana. Fria aktiviteter i samhället kan vara biblioteket eller att driva på stan. En respondent beskrev aktiviteten med att de inte spelade så stor roll. Författaren gör ett antagande om att det kanske är i brist på andra aktiviteter men att det ändå har ett visst underhållningsvärde då aktiviteten är självvald. Det kan också antas att ungdomen har en egen ekonomisk begränsning som inte skapar möjligheter att göra sådant som många andra ungdomar kan göra. Ett annat antagande kan även vara att det har en kulturell karaktär. Kanske finns inte möjligheterna att utföra aktiviteter som tidigare funnits i respondentens vardag.

Ur hälsomässiga sammanhang kan man tänka sig att flera saker kan spela in. Struktur i vardagen är viktig för individers ur ett av många hälsoperspektiv. Som tidigare nämnts kan aktivitetsobalans i skola och fritid ge ohälsa med bl.a depression som följd. Depression kan även uppstå till följd av själva flykten (Hessle, 2009) och orsaka trauma av olika karaktär på grund av händelser som ungdomen upplevt. Det känslomässiga perspektivet i denna studie uteblir då det inte var syftet och alltså är inget vi vet något om.

Författaren vill även nämna hälsoperspektivet som skolan ger. Detta då alla ungdomarna uppger att skolan har en stor meningsfullhet. Skolan beskrivs som något man gillar mycket att göra. Så även att göra skolarbete som har ett stort värde. Man kan anta att det har betydelse för rutiner och struktur men även en meningsfullhet att få göra skolarbeten, vilket även ungdomarna beskrivit som något de gillar mycket att göra. I CMOP som tidigare beskrivits har aktiviteten skola en påverkan på hälsa och välmående. Även tiden behöver struktur då den ger mening till livet. I Brendler-Lindqvist (2004) studie vill jag förtydliga att ungdomarnas studieresultat är mycket positiva. Detta då skolan, godmän och boendet stöttat och skapat trygghet för de intervjuade ungdomarna. Det svenska språket har gett möjligheter till utbildning och arbetet. Hopkins & Bill (2010) visade även de på ett ökat självförtroende för framtiden vad gällde skolans delaktighet samt en stor vilja för dessa ungdomar att gå i skolan. Denna vilja visar även ungdomarna i författarens studie. Även gymaktiviteter kan ses ur ett hälsoperspektiv då man kan tänka att det är bra för både fysik och psyke. Hur många dessa fysiska aktiviteter är på boendet är svårt att säga då studien är under begränsad tid.

Som sista aktivitet nämns religionen och bönen som kan ses ur flera perspektiv. För somliga respondenter gjordes bönen mer frekvent än hos andra, icke desto mindre viktig är den. Hopkins & Bill (2010) talar om att det allmänna kulturella behovet är stor och så även att få leva ut sin religion. Den kan fylla en social funktion för personen då den kan delas med likasinnade. Den kan även vara av miljöboende karaktär dvs. om den utförs i hemmet eller på andra platser. Ur ett hälsoperspektiv bönen kan tas till nivån av spirituality då den beskrivs som något i CMOP som ger näring till människors livshändelse och val.

Det är svårt att säga hur sann denna bild är av ensamkommande flyktingbarn. Det som författaren uppfattar är att aktiviteterna är begränsat beskrivna då undersökningen endast sker under 2 dagar. Resultatet skulle troligen visat på en större variation om den berört alla veckans vardagar, endast helgen eller över en hel vecka. Författaren anser dock att svar har getts på frågan gällande ensamkommande flyktingbarns vardagsaktiviteter och omständigheter som kan påverka aktiviteten. Det har tydligt framkommit vilka aktiviteter respondenterna ägnar sig åt, med vem, var, vad man anser den vara, hur mycket den gillades eller ej samt slutligen varför den gjordes.

Metoddiskussion

Valet av metod föll inom ramen för det kvalitativa perspektivet. Detta då författarens syfte var att få den enskilde individens egen uppfattning om hur vardagens aktiviteter ser ut. Då det inte finns någon tidigare funnen forskning om ensamkommande flyktingbarns vardagsaktiviteter hade även ett kvantitativt perspektiv fungerat. Detta var dock bortvalt då det hade krävts en större grupp av respondenter än författarens 4 deltagare. Hade gruppen varit större skulle även förståelsen ökat för den mer generella gruppen ensamkommande flyktingbarn och vad de ansåg om sina aktiviteter i vardagen. Då författaren var ensam om studien och gruppen av respondenter svåråtkomlig känns detta i efterhand som en inte allt för trolig möjlighet att genomföra. Det hade krävts mer tid och större insatser för att fånga upp ungdomarna. Bland annat visade det sig i svårigheten att få underskrifter på samtyckesblanketten från respondenter och godmän. Det tog en längre tid än vad som egentligen borde vara hanterbart. Svårigheten framstod främst i att det för respondenten har en negativ klang att underteckna trots tydliga instruktioner om hur underskriften och dokumenten skulle hanteras. Det försvårade även att gruppen var ”rörlig”, dvs. att de kunde flytta under studiens gång. Ungdomarna under studiens gång var i väntan på ett mer långvarigt boende. Detta gjorde att

tänka respondenter som skulle valts ut av platschefen flyttade, även respondenter som valt att delta flyttade och nya kom till. Detta får ändå ses som positivt med hänsyn till respondenten. Det visade sig även att ungdomens dagsform spelade in då de ena dagen ville delta och nästa ångra sig och vise versa.

Varför ser då svaren ut som de gör. Främst kan det bero på att författaren gav respondenterna en aktivitetsbok innehållande förval. Den gav dock inga hinder för att ge ytterligare noteringar om det så behövdes. Möjligheten för detta finns där respondenten skriver sin aktivitet men även där en kommentar kan göras. Författaren har därför ej tillrättalat några svar i den bemärkelsen. Den andra orsaken kan bara spekuleras i.

Författarens syfte med aktivitetsdagboken var flera. Den satte formen för hur författaren skulle samla in data. Men främst gav det respondenten en möjlighet att självständigt få samla in sin information om dagarna. Respondenten slapp även förhålla sig till tid och plats och kunde vara bekväm i sin insamling. Förutom aktivitetsdagbok kunde författarens insamlingsmetod skett via intervju. Hade en sådan använts hade det ställt stora krav på professionell kunskap om intervjuteknik för gruppen barn/ungdomar och flyktingar. Det hade också krävt beredskap då mycket kan hända i de tänkta ungdomarnas vardag som författaren inte kan påverka, exempelvis känslomässiga tillstånd eller att ungdomen flyttar. Det hade också varit nödvändigt med en tolk/översättare. Många språkgrupper representerades av personalen på boendet men grupper som inte hade gjort det hade krävt betalda tolkar vilket hade försvårat studien då dessa måste bokas i förväg. Genom översättningen av dagböckerna kunde de som önskade medverka på sina egna villkor.

Aktivitetsdagboken var kategoriserad och formad med tabeller (Pentland, Harvey, Lawton & McColl, 1999) för att respondenten lätt skulle kunna följa ett flöde. Att utgå ifrån halvtimmar i dagbokens hade som syfte att förenkla. Detta då författaren hade en förutfattad tanke om att tiden lätt flyter iväg och tankarna flyr på annat håll rent allmänt som ungdom. Det är troligen inte mindre vad gäller gruppen ensamkommande flyktingbarn. Det är möjligt att resultatet hade blivit annat med en mer ingående beskrivning i aktivitetsdagboken om respondenterna själva skrivit allt, men av resultatet att döma är aktiviteterna sparsamt beskrivna, så även att inga kommentarer finns.

Metoden aktivitetsdagbok gjorde att innehållsanalysen blev mer självklar och frågeställningen kunde besvaras. Dagbokens innehåll har kategorier som svarar upp till författarens syfte.

Aktiviteter beskrivs, under vilken *tid och hur länge* på dygnet samt vad respondenten tyckte om sin aktivitet, *något jag gillar mycket* eller *gillar inte alls*, dvs. meningsfullheten.

Framtida forskning

Här kan inte annat sägas än att mycket bör göras. Forskningen är närmast obefintlig och antalet ensamkommande flyktingbarn växer. Vad det beror på att forskningen inte hittat hit är svårt att säga. Kanske är det så som nämnts att vardagens aktiviteter inte är något som reflekteras över utan ”bara görs”. Det är viktigt att stanna upp för att se vad som sker och inte låta livet gå på rutin. Vidare forskning är viktig för att få ett större perspektiv på dessa ungdomars vardag. Med en djupare förståelse för ungdomarnas vardag kan vi få reda på vad som är viktigt och skapar meningsfullhet. Genom en uppföljning av detta kan studier göras för att se vilken påverkan detta har haft för en integration i samhället och vilken påverkan det haft på ungdomarna. Mycket kan upptäckas, förändras och vara livsförändrande och livsmöjliggörande för de ensamkommande flyktingbarnen.

Konklusion

Ensamkommande flyktingbarn har aktiviteter och de har aktiviteter de finner meningsfulla. Det finns även ett konstant flöde av dessa vardagsaktiviteter. Aktiviteter visar sig mestadels i hemmet och väldigt få ute i samhället. Jag anser därför att ensamkommande flyktingbarn borde få en möjlighet att berätta om sin vardag för att få känna större meningsfullhet kring sina vardagsaktiviteter. Genom att göra detta kan en ökad förståelse ges om hur förändringar i vardagen kan förbättra de ensamkommande barnens livssituation.

Referenser

- Aronsson, B., Wiberg, C., Sandstedt, P., & Hjern, A. (2009). Asylum-seeking children with severe loss of activities of daily living – clinical signs and course during rehabilitation. [Elektronisk version]. *Acta Paediatrica*, 98 (12), s. 1977-1981
- Amnesty. (2010). *Flyktingar och migranternas rättigheter*. Hämtad 25 oktober, 2010, från <http://www.amnesty.se/ommannskligarattigheter/tematiskinformation/flyktingarochmigranter/>
- Av Egen Kraft. (u.å). *Vårdinnehåll*. Hämtad 6 oktober, 2010, från <http://www.avegenkraft.se/web/42?cNode=1>
- Backman, J. (2008). *Rapporter och uppsatser*. Lund: Studentlitteratur
- Barnens Bästa Främst. (2009). *Ensamkommande flyktingbarn måste få stöd - Respekt och omsorg kan begränsa effekterna av tidigare trauman*. Hämtad 11 oktober, 2010, från <http://barnetsbastaframst.se/media/sidor/10/ensammkommande-maste-fa-stod.pdf>
- Barnets Bästa Främst. (2010). *Kort om Dublinförordningen*. Hämtad 24 oktober, 2010, från <http://barnetsbastaframst.se/nyheter/1>
- Barnkonventionen. (2010). *FN:s konvention om barnets rättigheter*. Hämtad 7 oktober, 2010, från http://barnkonventionen.se/?page_id=9
- Barnombudsmannen. (2010). *Situationen för ensamkommande flyktingbarn som söker asyl i Sverige*. Hämtad 11 oktober, 2010, från <http://www.barnombudsmannen.se/Adfinity.aspx?pageid=5796>
- BRUS. (2010). *När är man egentligen ungdom*. Hämtad 26 oktober, 2010, från http://www.ungdomsstyrelsen.se/brus_art/0,2440,4371,00.html
- Brendler-Lindqvist, M. (2004). *Att möta de ensamkommande barnen*. Stockholm: Rädda Barnen.
- Christiansen, C H., & Baum, C M. (2005). The Complexity of Human Occupation. I C H Christiansen (Ed.), *Occupational Therapy – Performance, Participation and Well-Being*. Thorofare: SLACK
- Christiansen, C H., & Baum, C M. (1997). Understanding Occupation – Definitions and Concepts. I C H Christiansen & Baum, C M. *Occupational Therapy - Enabling, Function and Well-Being. (2 Ed)*. Thorofare: SLACK
- Derluyn, I., & Broekaert, E. (2007). Different perspectives on emotional and behavioural problems in unaccompanied refugee children and adolescents. [Elektronisk version]. *Ethnicity and Health*, 12(2), s.141-162
- Drivkraft. (2009). *Projekt för ensamkommande flyktingbarn*. Hämtad 10 november, 2010, från <http://www.drivkraft.org/object/4322/projektforensammkommandeflyktingbarn.htm>

- Ellengård, K., & Nordell, K. (1997). *Att byta vanmakt mot egenmakt*. Stockholm: Johansson & Skyttmo.
- Europa. (2010). *Dublin II-förordningen*. Hämtad 22 november, 2010, från http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/free_movement_of_persons_asylum_immigration/133153_sv.htm
- Hessle, M. (2009). *Ensamkommande men inte ensamma: Tioårsuppföljning av ensamkommande asylsökande flyktingbarns livsvillkor och erfarenheter som unga vuxna i Sverige*. Stockholm: Pedagogiska institutionen, Stockholms Universitet.
- Hopkins, P. (2008). Ethical issues in research with unaccompanied asylum-seeking children. [Elektronisk version]. *Children's Geographies*, 6 (1), s.37–48
- Hopkins, P., & Hill, M. (2010). The needs and strengths of unaccompanied asylum-seeking children and young people in Scotland. [Elektronisk version]. *Child & Family Social Work*, 15 (4)
- Hultman, O. (2008). *Ensamkommande barn – psykologiska perspektiv*. Hämtad 22 november, från http://www.grkom.se/download/18.617428bd117abc0da4880002233/oles_uppsats.pdf
- Huemer, J., Karnik, N.S., Voelkl-Kernstock, S., Granditsch, E., Dervic, K., Friedrich, M.H., & Steiner, H. (2009). Mental health issues in unaccompanied refugee minors. [Elektronisk version]. *Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health*, 2;3 (1):13
- Kroksmark, U. (2005). Barns vardagsaktiviteter ur ett tidsgeografiskt perspektiv. I H. J, Benedixen, T. Borg, E. Frydendal Pedersen, & U. Altenborg (Eds). *Aktivitetsvetenskap i ett nordiskt perspektiv*. København: FADL's forlag.
- Kvale, S. (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur
- Malmström, C. (2006). Satsa på barnens vardagsmiljöer - mottagande och introduktion av flyktingbarn och ungdomar. Hämtad 27 november, 2010, från http://www.allmannabarnhuset.se/data/files/Satsa_p_barnens_vardagsmilj_er.pdf
- Migrationsverket. (2010a). *Aktuellt om Ensamkommande barn och ungdomar – Maj 2010*. Hämtad 7 oktober, 2010, från Migrationsverkets webbsida: http://www.migrationsverket.se/download/18.5973fd1412535304f6680001748/aktuellt_barn.pdf#page=3
- Migrationsverket. (2010b). *Du får inte välja vilket land som prövar ansökan (Dublinförordningen)*. Hämtade 10 oktober, 2010, från Migrationsverkets webbsida: <http://www.migrationsverket.se/info/444.html>
- Migrationsverket. (2010c). *Ett gemensamt ansvar för ensamkommande barn och ungdomar*. Hämtad 9 oktober, 2010, från Migrationsverkets webbsida: http://www.migrationsverket.se/download/18.78fcf371269cd4cda980004286/ensamkommandebarn_sv.pdf

Migrationsverket. (2010d). *Aktuellt om Ensamkommande barn och ungdomar – september 2010*. Hämtad 24 oktober, 2010, från Migrationsverkets webbsida: http://www.migrationsverket.se/download/18.6332790112ab7633e5f80002471/Aktuellt+om+september+2010_3.pdf

Migrationsverket. (2010e). *Asylregler*. Hämtad 10 oktober, 2010, från Migrationsverkets webbsida: <http://www.migrationsverket.se/info/443.html>

Persson, D., Erlandsson, L-K., Eklund, M., & Iwarsson, S. (2001). Value dimensions, meaning and complexity in human occupation - A tentative structure for analysis. *Scandinavian Journal of Occupational Therapy*, s.8:7–18

Regeringen. (2005). *Regeringens proposition 2005/06:46 – Mottagande av ensamkommande barn*. Hämtad 3 november, 2010, från Regeringens webbsida: <http://www.regeringen.se/content/1/c6/05/25/31/db8dc15e.pdf>.

SFS 2008:344. *Om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl.* Hämtad 21 november, 2010, från <http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=3911&bet=2008%>

SFS 1994:137. *Om mottagande av asylsökande m.fl.* Hämtad 21 november, 2010, från <http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=3911&bet=1994%3a137>

SFS 2005:429. *Om god man för ensamkommande barn*. Hämtad 21 november, 2010, från <http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=3911&bet=2005%3a429>

SFS 2005:716. *Utlänningslag*. Hämtad 10 oktober, 2010, från http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=3911&dok_id=SFS2005:716&rm=2005&bet=2005:716

SFS 2001:453. *Socialtjänstlagen*. Hämtad 21 november, 2010, från <http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=3911&bet=2001%3a453#K2>

Socialstyrelsen. (2007). *Mottagande av ensamkommande barn*. Hämtad 21 november, 2010, från Socialstyrelsens webbsida: http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/8885/2007-1-1_200711.pdf

Socialstyrelsen. (2010). Nationella HVB-registret. Hämtad 27 november, 2010, från socialstyrelsens webbsida: <http://hvb.socialstyrelsen.se/>

Sveriges Kommuner och Landsting. (2010). *Ensamkommande barn och ungdomar: ett gemensamt ansvar - Kartläggning och åtgärdsplan*. Hämtad den 27 november, 2010, från http://brs.skl.se/brsbibl/kata_documents/doc39685_1.pdf

Tema Asyl. (2003). *RÅDETS FÖRORDNING (EG) nr 343/2003 - om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som har ansvaret för att pröva en asylansökan som en medborgare i tredje land har gett in i någon medlemsstat*. Hämtad 24 oktober, 2010, från <http://www.temaasyl.se/Documents/EU-dokument/R%C3%A5dsdokument/Dublinforordningen.pdf>

Townsend, E. (Ed). (2002). *Enabling Occupation: An Occupational Therapy Perspective*. Ottawa: COAT Publications ACE

UNHCR. (2010). *Flyktingungdomar - Fakta och statistik*. Hämtad 2 november, 2010, från http://www.unhcr.se/se/Protect_refugees/Flyktingungdomar.htm

UNICEF. (2010). *Barn på flykt*. Hämtad 25 oktober, 2010, från <http://www.unicef.se/opinion/unicefs-barnrattsfragor-i-sverige/barn-pa-flykt>

UNRIC. (2010). FN:s Flyktingkommissarie (UNHCR). Hämtad 25 oktober, 2010, från <http://www.unric.org/sv/humanitaera-fragor/25742>

Wallin, Anne-Marie M., & Ahlström, Gerd I. (2005). Unaccompanied Young Adult Refugees in Sweden, Experiences of their Life Situation and WellBeing - A Qualitative FollowUp Study. [Elektronisk version]. *Ethnicity and Health*, 10 (2), s. 129-144

Inledande mail i sökande av kontakt med boende.

Hej!

Jag heter Sofia Johansson och studerar vid Lunds Universitet, Arbetsterapeutprogrammet. För närvarande arbetar jag med min kandidatuppsats som ska beröra ensamkommande flyktingbarn. Syftet med studien är att ta reda på hur dessa barns vardagsaktiviteter ser ut. Som blivande arbetsterapeut är vi intresserade av bla aktivitetsbalansen i människors vardagliga liv.

Att jag hör av mig till er berör att jag gärna vill komma i kontakt med dessa barn. Då etiska aspekter spelar stor roll vill jag påpeka att det inte gäller för dessa barn att bli intervjuade. Min önskan är att barnen ska göra en aktivitetsdagbok. Dagbok fyller syftet att individen själv noterar sin dag från vaknande till sängdags, gärna under 2 dagar för bästa utfall (se bilaga). Studien behandlas konfidentiellt och därmed är individen anonym. Av intresse kan vara ålder och kön samt hur länge individen varit i Sverige. Det skulle vara mycket spännande om ni vill delta i denna studie.

Detta är ett inledande brev som står till grund för ett samtal och vidare ett informationsbrev om möjlighet för studien ges. Informationsbrevet kan inte skickas än då Lunds Universitet måste godkänna mina etiska överväganden först. Har ni några frågor ring eller skriv gärna till mig. Jag kommer även att kontakta er inom det närmaste.

Med vänliga hälsningar

Sofia Johansson

Mail:

Tfn:

2011-01-15

Bilaga 1

LUNDS UNIVERSITET

Medicinska fakulteten

Institutionen för hälsa, vård och samhälle
Avdelningen för arbetsterapi och gerontologi

Information till ansvarig chef X

Frågan om godkännande av studien ” Ensamkommande flyktingbarns aktiviteter i vardagen”

Syftet med studien är att få en inblick i de ensamkommande barnens vardag. Detta för att få en förståelse för hur aktivitetsbalansen kan te sig för barn/ungdomar då det anlät till ett land som flykting. Studien är viktig då barnet/ungdomen här får möjlighet att komma till tals om hur de upplever sin vardag och hur meningsfullt individen upplever sitt utförande av aktiviteter. Meningsfullhet är av betydelse då den bidrar till motivation av att göra.

Undersökningen är viktig då det saknas kunskap gällande ensamkommande flyktingbarn, deras aktiviteter och meningsfullhet inom området för arbetsterapi. Det är en aktuell och viktig fråga då fler barn och ungdomar kommer till Sverige. Studien är därför högaktuell då arbetsterapeuten har en stor kunskap om aktiviteter betydelse. En merförståelse kan öka kunskapen om vad som kan göras för dessa barn.

Metoden för undersökningsgruppen är en Aktivitetsdagbok där individen själv är aktiv. Den utförs under två dagar för bästa utfall. Bearbetning av den insamlade data kommer att ske genom en grafsammanställning för att få en översikt av individens samlade uppgifter. Kriterier på urvalsgruppen är ensamkommande flyktingbarn med uppehållstillstånd. Önskat antal är 4-6 personer. För att barnen ska känna sig absolut anonyma så kommer jag inte fråga om namn, ursprung, religion eller annat som kan röja personens identitet. Ingen intervju kommer heller att göras av barnen.

Undersökningspersonerna kommer att informeras med ett brev som är snarligt detta och med en samtyckesblankett som ska undertecknas av personen och dennes godman. Den samlade data kommer att förvaras säkert och efter studiens slut att förstöras. Studien är frivillig personerna och kan avbrytas när helst personerna önskar. Några skäl för detta behöver inte anges. Kandidatuppsatsen kommer att presenteras på ett seminarium för att senare läggas i en databas vid Lunds Universitet där den kommer att vara sökbar. Konfidentialitet garanteras för undersökningspersonerna genom hela processen.

Jag anhåller om att få hjälp av er för att välja ut undersökningspersoner enligt ovan angivna urvalskriterier.

Studien är godkänd vid ett etikseminarium inom ramen för Arbetsterapi: Kandidatuppsats. Studien ingår som ett examensarbete i arbetsterapeutprogrammet. Om Du/ni har några frågor eller vill veta mer, ring eller skriv gärna till mig eller till min handledare.

Med vänlig hälsning
Sofia Johansson

Maria Haak
Doktor i medicinsk vetenskap
Leg. Arbetsterapeut

LUNDS UNIVERSITET
Medicinska fakulteten

INFORMATIONSBREV

2011-01-15

Institutionen för hälsa, vård och samhälle
Avdelningen för arbetsterapi och gerontologi

Aktiviteter i vardagen

Hej, jag heter Sofia och läser till arbetsterapeut vid Lunds Universitet. I höst ska jag skriva en uppsats som blir mitt examensarbete. Du tillfrågas om Du vill delta i studien.

Syftet med studien är att få ta del av och få en förståelse för hur du som barn/ungdom upplever Din vardag .

Jag är intresserad av att få reda på vad Du gör i Din vardag och vad dessa aktiviteter betyder för Dig. Vissa saker man gör i vardagen kan kännas mer viktiga och betydelsefulla än andra.

Studien rör en aktuell fråga då fler barn och ungdomar kommer till Sverige. Det saknas kunskap inom området där arbetsterapeuten har en stor kunskap om aktivitetens betydelse.

Om Du tackar ja till att delta i studien kommer jag be Dig skriva ned på ett papper (som du får av mig) vad Du gör om dagarna, från att Du går upp på morgonen till sängdags. När man vaknar skriver man även hur många timmar man sovit, skulle man vakna på natten kan även en kommentar göras. Detta kallas att man skriver en Aktivitetsdagbok.

För att informationen ska bli så bra som möjligt fyller Du i aktivitetsdagboken under två dagar. Du tar den med dig var du än går under dessa två dagar.

Om Du vill delta i min studie ber jag Dig att fylla i Aktivitetsdagboken så noggrant som möjligt.

Det är helt frivilligt att vara med och Du kan avbryta när som helst utan att ange någon orsak eller med några konsekvenser för Dig. Det berättar inte vem du är.

När Din aktivitetsdagbok är översatt kommer den att förstöras. Den översatta aktivitetsdagboken förvaras så att inte någon obehörig får tillgång till Dina svar. Resultatet av studien kommer att redovisas vid ett seminarium och senare kommer uppsatsen att kunna sökas i en databas vid Lunds Universitet. Slutresultatet kommer vara så att Du inte kan identifieras.

Studien ingår som ett examensarbete i Arbetsterapeutprogrammet

Om Du vill veta mer om min studie så ring eller skriv gärna till mig eller till min handledare

Med vänlig hälsning
Sofia Johansson

Maria Haak
Doktor i medicinsk vetenskap,
Leg. Arbetsterapeut

Samtyckesblankett

Jag har tagit del av informationen om ”Aktiviteter i vardagen”

Jag har också tagit del av informationen att deltagandet är frivilligt och att jag kan avbryta när som helst utan att ange någon orsak eller med några konsekvenser för min behandling.

Underskrift av undersökningsperson

Underskrift av student

_____
Ort, datum

_____
Ort, datum

_____
Underskrift

_____
Underskrift

Underskrift av godman

_____
Telefonnummer

_____
Ort, datum

_____
Underskrift

Aktivitetsdagbok

Tid	Aktivitet Vad du gjorde	Plats Var gjorde du aktiviteten?	Vem var med?	Jag tycker att denna aktiviteten är:	För mig är denna aktivitet:	Jag gjorde den här aktiviteten för att:	Komm.
		1. Rum/Lgh 2. Tvättstuga 3. Kök 4. Gemensamt vardagsrum 5. Skola 6. Ute 7. Hos en kompis 8. Annan plats	1. Ensam 2. Kompis 3. Fler kompisar 4. Boendepersonal 5. Skolpersonal 6. Annan-	1. Skolarbete 2. Vardagsaktiviteter 3. Fritidssysselsättning 4. Vila	1. Något jag gillar mycket 2. Något jag gillar 3. Spelar inte så stor roll 4. Gillar inte så mycket 5. Gillar inte alls	1. Jag ville det 2. För att jag behövde	
24.00-05							
05.00-06.00							
06.00-06.30 06.30-07.00							
07.00-07.30 07.30-08.00							
08.00-08.30 08.30-09.00							
09.00-09.30 09.30-10.00							
10.00-10.30 10.30-11.00							
11.00-11.30 11.30-...							

Time-use diary

Time	Activity What were you doing?	Place Where were you?	Who was with you?	I consider this activity to be:	For me this activity is:	I did this activity:	Comm.
		1. Room 2. Laundry Room 3. Kitchen 4. Living Room 5. School 6. Out 7. Friends place 8. Other	1. Alone 2. Friend 3. Friends 3. Staff at home 4. School staff 5. Other person (s)-	1. Schoolwork 2. Daily living work 3. Recreation 4. Rest	1. Something I like very much 2. Something I like 3. Take it or leave it 4. Don't like so very much 5. Don't like at all	1. By choice 2. Because I had to	
24.00-05.00							
05.00-06.00							
06.00-06.30 06.30-07.00							
07.00-07.30 07.30-08.00							
08.00-08.30 08.30-09.00							
09.00-09.30 10.00-...							